शहीद प्रतिष्ठान- नेपाल
को विधान-२०६५

प्रस्तावनाः-

सामन्तवाद, साम्राज्यवाद तथा विस्तारवाद विरूद्ध महान नेपाली जनताले खासगरी विसं ००७ साल, ०२८ साल, ०३६ साल र ०४६ सालमा गरेका सबै खालका लडाइँ एवं आन्दोलनहरूका साथै, विसं ०५२ सालदेखि नेकपा (माओवादी) को नेतृत्वमा सञ्चालित महान् जनयुद्ध र ०६३ सालको ऐतिहासिक जनआन्दोलन समेतका माध्यमबाट पटक-पटक गरिदै आएका संघर्ष, जन-आन्दोलन र जनयुद्धलाई स्मरण गर्दै,

भविष्यका पुस्ताले आफ्नो गौरवमय विगतको स्मरण गर्न सकून् भन्ने उद्देश्यले ऐतिहासिक एवं महान् जनयुद्ध र जन-आन्दोलनका क्रममा देश र जनताको पक्षमा जीवन बलिदान गर्नुहुने प्रातःस्मरणीय आदरणीय शहीदहरूको गौरवमय स्मृतिलाई चिरकालपर्यन्त दिगो तथा संस्थागत बनाइनुपर्ने आवश्यकता बोध गर्दै,

जनयुद्ध र जन-आन्दोलनको दौरान सहादत प्राप्त गर्नुभएका महान् शहीदहरूका परिवारलाई सम्मान, शिक्षा, रोजगारी तथा स्वास्थ्यका अवसर उपलब्ध गराउनुपर्ने आवश्यकतालाई महसुस गर्दै,

जनयुद्ध र जनआन्दोलनका दौरान राज्यद्वारा बेपत्ता पारिएका महान् योद्धाहरूको खोजबिन, अनुसन्धान गरी उनीहरूको यथार्थस्थिति सार्वजनिक गर्ने कार्यमा सम्बन्धित पक्षलाई सहयोग गर्दै स्थिति पत्ता लागेपछि सो अनुसार ती महान् योद्धाहरूको सम्मानार्थ आवश्यक कार्यहरू गर्ने तथा उनीहरूका परिवारहरूलाई सम्मान, शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीका अवसर उपलब्ध गराउनुपर्ने अनिवार्य आवश्यकतालाई महसुस गर्दै,

जनयुद्ध एवं जन-आन्दोलनका क्रममा आफ्ना शरीरका अङ्ग-प्रत्यङ्ग गुमाएका घाइते तथा अपाङ्ग योद्धाहरू र उनीहरूका परिवारलाई सम्मान एवं स्वास्थ्य-उपचार, शैक्षिक एवं अन्य प्रशिक्षण तथा रोजगारीका अवसरहरू उपलब्ध गराउनुपर्ने अनिवार्य आवश्यकतालाई महसुस गर्दै,

जनयुद्धका क्रममा स्वदेश तथा विदेशमा हालसम्म बन्दी-जीवन बिताइरहनुभएका योद्धाहरूको रिहाइका लागि पहल गर्ने, सम्बन्धित पक्षलाई आवश्यक सहयोग गर्ने तथा उनीहरूका परिवारहरूलाई सम्मान, शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीका अवसरहरू उपलब्ध गराउनुपर्ने आवश्यकतालाई महसुस गर्दै,

उपर्युक्त आवश्यकताहरूलाई संस्थागत तथा एकरूपतापूर्ण तवरबाट सम्बोधन गर्न शहीद प्रतिष्ठानको स्थापनार्थ यो **शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको विधान**, २०६५ संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को अधीनमा रही तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **संस्थाको नामः** यस संस्थाको नाम "**शहीद प्रतिष्ठान- नेपाल**" रहनेछ । अंग्रेजीमा Martyrs Foundation- Nepal रहने छ । छोटकरी नेपालीमा **एमएफएन** र अंग्रेजीमा MFN रहनेछ ।

(क) **संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना:-**

यस संस्थाको कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.पा. वडा नं. १६ मा रहनेछ । आवश्यकता अनुसार नेपाल राज्यका विभिन्न ठाउँहरूमा शाखा, उपशाखाहरू खोल्न सकिनेछ ।

(ख) **संस्थाको कार्यक्षेत्र:-**

यस संस्थाको कार्यक्षेत्र काठमाडौं जिल्ला का.म.पा. वडा नं. १६ मा हुनेछ । आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई नेपाल राज्यभित्र कार्यक्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।

(ग) **प्रारम्भ:-** यो विधान संस्था दर्ता भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

(घ) **संस्थाको अस्तित्व:-**

यो संस्था एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला संगठित, स्वशासित, गैर नाफामूलक, गैर राजनीतिक तथा गैर सरकारी सामाजिक संस्था हुनेछ । संस्थाबाट आफ्नो उद्देश्य बाहेक आय-आर्जन गर्ने तथा कुनै प्रकारको शुल्क, लिई वा नलिई परामर्श प्रदान गर्ने कार्य गरिने छैन ।

२. **परिभाषा** :- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा:-

क) "विधान" भन्नाले **शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको विधान,** २०६५ लाई सम्झनुपर्छ ।

ख) "संस्था" भन्नाले **शहीद प्रतिष्ठान- नेपाललाई** जनाउँछ ।

ग) "शहीद" भन्नाले सामान्यतः साम्राज्यवाद तथा विस्तारवाद र नेपालको सामन्तवादी राज्यसत्ताको विरूद्धमा र नेपालको राष्ट्रियता, जनगणतन्त्र एवं शोषित र उत्पीडित वर्गको पक्षमा संघर्षरत रहँदा-रहँदै मृत्युवरण गर्ने महान् योद्धा व्यक्तिहरू सम्झनुपर्छ । विशेषतः, ~~विसं २०५२ सालदेखि नेकपा (माओवादी) को नेतृत्वमा~~ नेपाली जनताद्वारा सञ्चालित महान जनयुद्धमा संलग्न भएर लड्दा-लड्दै मृत्युवरण गर्नेहरू साथै ~~माले-मावाद र प्रचण्डपथीय क्रान्तिकारी~~ वैचारिक आस्था र राजनीतिक अडानका कारण विपक्षीहरूको कब्जामा परी उनीहरूको क्रूर यातना र बलात्कारका कारणबाट मृत्यवरण गर्नेहरू "शहीद" हुन् ।

घ) "बेपत्ता पारिएका योद्धा" भन्नाले सामान्यतः साम्राज्यवाद तथा विस्तारवाद र नेपालको सामन्तवादी राज्यसत्ताको विरूद्धमा र नेपालको राष्ट्रियता, जनगणतन्त्र एवं शोषित र उत्पीडित वर्गको पक्षमा संघर्षरत रहँदा-रहँदै वा समाहित भएबापत राज्यपक्षद्वारा पक्राउ गरी आफन्त, वकिल एवं मानव-अधिकारवादीलाई समेत भेटघाट गर्न नदिई अर्थात् लुकाई राखी कुनै सार्वजनिकसम्म नगरी अवस्था अज्ञात राखिएका व्यक्तिहरू सम्झनुपर्छ । विशेषतः, ~~विसं २०५२ सालदेखि नेकपा (माओवादी) को नेतृत्वमा~~ नेपाली जनताद्वारा सञ्चालित महान जनयुद्धमा संलग्न भई लड्दा-लड्दै, साथै ~~मालेमावाद र प्रचण्डपथीय क्रान्तिकारी~~ आस्था एव विचार ग्रहण गरेबापत तत्कालीन राज्यसत्ता वा त्यसका मतियारहरूद्वारा पक्राउ परी आफन्त, वकिल एवं मानव-अधिकारवादीलाई समेत भेटघाट

गर्न नदिई अर्थात् लुकाई राखी कुनै सार्वजनिकसम्म नगरी राज्यद्वारा स्थिति अज्ञात राखिएका वा अवस्था सार्वजनिक नगरिएका व्यक्तिहरू "बेपत्ता पारिएका योद्धा" हुन् ।

ङ) "घाइते योद्धा" भन्नाले सामान्यतः साम्राज्यवाद तथा विस्तारवाद र नेपालको सामन्तवादी राज्यसत्ताको विरूद्धमा र नेपालको राष्ट्रियता, जनगणतन्त्र एवं शोषित र उत्पीडित वर्गको पक्षमा संघर्षरत रहँदा-रहँदै शारीरिक अङ्ग-प्रत्यङ्ग गुमाएका वा घाइते भएका व्यक्ति सम्झनुपर्छ । विशेषत, विसं २०५२ सालदेखि नेकपा (माओवादी) को नेतृत्वमा नेपाली जनताद्वारा सञ्चालित महान जनयुद्धमा संलग्न भई अङ्ग-भङ्ग वा घाइते भएका साथै, मालेमावाद र प्रचण्डपथीय क्रान्तिकारी वैचारिक आस्था र राजनीतिक अडानका कारण विपक्षीहरूको कब्जामा परी क्रूर यातनाबाट अङ्ग-प्रत्यङ्ग गुमाएका वा बलात्कृत व्यक्तिहरू "घाइते योद्धा" हुन् ।

च) "बन्दी" भन्नाले सामान्यतः साम्राज्यवाद तथा विस्तारवाद र नेपालको सामन्तवादी राज्यसत्ताको विरूद्धमा र नेपालको राष्ट्रियता, जनगणतन्त्र एवं शोषित र उत्पीडित वर्गको पक्षमा संघर्षरत रहेको कारण राज्यसत्ताद्वारा बन्दी बनाइएका व्यक्ति सम्झनुपर्छ । विशेषत, विसं २०५२ सालदेखि नेकपा (माओवादी) को नेतृत्वमा नेपाली जनताले चलाएको महान जनयुद्धमा संलग्न भएबापत साथै मालेमाबाद र प्रचण्डपथीय क्रान्तिकारी आस्था एव विचार ग्रहण गरेबापत राज्यपक्षद्वारा पक्राउ गरी विभिन्न किसिमका मुद्दा लगाई हालसम्म स्वदेश तथा विदेशका जेलमा बन्दी-जीवन बिताइरहेका व्यक्तिहरू "बन्दी" योद्धा हुन् ।

छ) "परिवार" भन्नाले शहीद, बेपत्ता पारिएका योद्धा, घाइते योद्धा र बन्दीका आमा, बुबा, श्रीमती, श्रीमान्, छोरा र छोरी सम्झनुपर्छ । यस शब्दले, एउटै परिवारमा रहेका हजुरआमा, हजुरबुबा, नाती, नातिनी, दाजु, भाइ, दिदी, बहिनी साथै संरक्षक, अभिभावक र अन्य आश्रित समेतलाई बुझाउँछ ।

ज) "समिति" भन्नाले यस विधानको दफा १३ बमोजिम गठित कार्यसमितिलाई जनाउँछ ।

झ) "सभा" भन्नाले यस विधानबमोजिम बसेको साधारण सभा र विशेष साधारण सभालाई समेत जनाउँछ ।

ञ) "पदाधिकारी" भन्नाले यस संस्थाका पदाधिकारीलाई सम्झनुपर्छ । सो शब्दले कार्यसमितिका सदस्यहरू समेत जनाउँछ ।

ट) "नियम, विनियम" भन्नाले यस विधानअन्तर्गत बन्ने नियम, विनियमलाई जनाउँछ ।

ठ) "स्थानीय अधिकारी" भन्नाले प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई जनाउँछ ।

ड) "तोकिएको वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यो विधान र यस विधान अन्तर्गत बनेको नियम विनियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ ।

ढ) "स्थानीय निकाय" भन्नाले गा.वि.स. वा महानगर वा उपमहानगर वा नगरपालिका वा जि.वि.स.लाई जनाउनेछ ।

ण) "कर्मचारी" भन्नाले यस संस्थामा कार्यरत प्राविधिक अप्राविधिक कर्मचारी बुझाउँछ ।

(त) "ऐन" भन्नाले संस्था दर्ता ऐन, २०३४ सम्झनुपर्छ।

(थ) "कोष" भन्नाले संस्थाको कोष सम्झनुपर्छ।

३. **संस्थाको छापअ र चिन्ह:-**

प्रचलित व्यवस्थाको प्रतिकूल नहुनेगरी संस्थाको एउटा छुट्टै छाप र चिन्ह हुनेछ। छाप अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा र चिन्ह पछि निर्धारण गरिनेछ। तर संस्थाको नाम, छाप र चिन्ह पूर्वदर्ता भएको कुनै संस्थासँग मेल खाएमा संशोधनको प्रकियाद्वारा तुरुन्त संशोधन गरिने छ।

परिच्छेद २

उद्देश्य

४. **संस्थाको उद्देश्य:-**

संस्थाको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहनेछ:-

क. यो संस्था मुनाफारहित, जनहितकारी सामाजिक संस्था हुनेछ।

ख. शहीद, बेपत्ता, घाइते र हाल बन्दीजीवन बिताइरहेकाहरूको तथा उनीहरूका परिवारहरूको विस्तृत लगत संकलन, अध्ययन र विश्लेषण गर्ने।

ग. शहीद परिवार, बेपत्ता परिवार, घाइते तथा घाइते परिवार र बन्दी तथा बन्दीपरिवारहरूका शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक समस्याको पहिचान गरी तत्कालीन एवं दीर्घकालीन समाधानका लागि आवश्यक कार्य गर्ने।

घ. द्वन्द्वात्मक भौतिकवादी दृष्टिकोणका आधारमा शान्ति, न्याय, विकास र रूपान्तरित सह-अस्तित्वमा जोड दिने।

ङ. महान शहीद र बेपत्ता पारिएका योद्धाहरूका बारेमा आम जनसमुदायलाई सुसूचित गराउने।

च. जनसंघर्ष, जनयुद्ध, जनआन्दोलन तथा जनक्रान्तिका महान शहीदहरू, बेपत्ता योद्धाहरू, घाइते योद्धाहरू र बन्दी योद्धाहरूको दृढ साहस, त्याग तथा वलिदानी एवं प्रतिबद्धताबाट प्राप्त उपलब्धिलाई विचार र आन्दोलनमा संस्थागत गर्ने।

छ. प्रस्तुत विषयलाई अन्तर्राष्ट्रियकरण गर्ने।

५. **संस्थाको उद्देश्य प्राप्त गर्न गरिने कामहरू:-**

यस संस्थाको उपर्युक्त उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न देहायका कार्यहरू गरिनेछ:-

क) शहीदपरिवार, बेपत्तापरिवार, घाइते तथा घाइतेपरिवार, बन्दीपरिवार समेतलाई आवश्यकतानुसार अवसरको खोजी गरी रोजगारीको व्यवस्था गर्ने।

ख) शहीदपरिवार, बेपत्तापरिवार, घाइते एवं घाइतेका परिवार र बन्दीपरिवार समेतलाई सबै किसिमका निःशुल्क स्वास्थ्यसेवा उपलब्ध गराउनका लागि अस्पताल एवं स्वास्थ्यकेन्द्रको स्थापना एवं सञ्चालन गर्ने गराउने।

ग) शहीदपरिवार, बेपत्तापरिवार, घाइते तथा घाइतेका परिवार र बन्दीपरिवारलाई सबै किसिम र तहका शिक्षा निःशुल्करूपमा उपलब्ध गराउन शैक्षिक संस्थाहरूको स्थापना र सञ्चालन गर्ने गराउने।

घ) शहीद, बेपत्ता र घाइते योद्धाहरूको योगदानलाई सम्मान एवं स्मरण गर्ने गराउने खालका सामाजिक तथा सांस्कृतिक कार्यहरू गर्नका लागि स्मारकलगायतका निर्माण कार्य, प्रकाशन तथा श्रव्य-दृष्य सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने ।

ङ) चेतनामूलक कार्यक्रम, प्रशिक्षण, तालिम, अन्तरक्रिया, गोष्ठी आदि सञ्चालन गर्ने गराउने ।

च) शहीदपरिवार, बेपत्तापरिवार, घाइते र घाइतेपरिवार तथा बन्दीपरिवारका अशक्त, वृद्ध एवं अभिभावकत्व गुमाएका बालबालिकाहरूको बसोबासका लागि आश्रमको व्यवस्था गर्ने ।

छ) शहीद, बेपत्ता योद्धा तथा घाइते योद्धा एवं तिनका योगदानका बारेमा अध्ययन एवं अनुसन्धानात्मक कार्य गर्ने गराउने ।

ज) उल्लेखित कार्य सम्पन्न गर्नका लागि यस अवधारणासँग सहमत हुने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका सरकारी तथा गैरसरकारी निकाय, व्यक्ति एवं संघ-संस्थाहरूसँग सम्बन्ध स्थापना, सहयोग-समन्वय आदानप्रदान गर्ने गराउने ।

झ) प्रतिष्ठानको उद्देश्यप्राप्तिका लागि पुस्तक, पत्रपत्रिका प्रकाशन एवं श्रव्य-दृश्य सामग्री आदि उत्पादन वितरण, प्रसारण गर्ने गराउने ।

(ञ) संस्थाले प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकायबाट अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी मात्र आफ्ना उद्देश्यहरू कार्यान्वयन गर्ने छ ।

(ट) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निर्माण गर्ने वा भाडामा वा लिजमा लिनेछ र कम्प्युटर, टेलिफोन, टाइपराइटर फ्याक्स जस्ता कार्यालय-सामान तथा सवारीसाधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ ।

(ठ) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्त गर्ने तथा तिनको सेवा, शर्तहरू निर्धारण गर्नेछ ।

परिच्छेद-३

सदस्यता

६. सदस्यहरूको वर्गीकरणः-

यस संथाको देहाय बमोजिम ४ प्रकारका सदस्यहरूको वर्गीकरण गरिएको छः-

क) **साधारण सदस्य**

यस विधानको दफा ७ बमोजिम योग्यता पुगेको कुनै पनि नेपाली नागरिकले तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत रही आवेदन गरेमा संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू साधारण सदस्य हुनेछन् ।

ख) **संस्थापक सदस्य**

यस संस्था दर्ता हुँदाको बखतका पदाधिकारीहरू संस्थापक सदस्य हुनेछन् । संस्थापक सदस्यहरू यस संस्थाको आजीवन सदस्यमा स्वतः परिणत हुनेछन् ।

ग) **आजीवन सदस्य**

संस्थाको विकासका लागि विशेष योगदान तथा सहयोग पुर्‍याउने व्यक्तिहरूलाई तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत आजीवन सदस्यता प्रदान गरिनेछ ।

घ) **मानार्थ सदस्य**

उपयुक्त ठहर गरिएको विशिष्ट, समाजसेवी तथा प्रतिष्ठित नेपाली नागरिकलाई संस्थाको मानार्थ सदस्य प्रदान गर्न सकिनेछ । तर मानार्थ सदस्यहरूको मताधिकार रहने छैन ।

७. सदस्यता प्राप्तिका लागि आवश्यक योग्यता:-

यस संस्थाको सदस्यको लागि देहायबमोजिमको योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछ-

क) नेपाली नागरिक भएको ।

ख) १८ वर्ष उमेर पूरा भएको ।

ग) मानसिक सन्तुलन नगुमाएको ।

घ) सार्वजनिक सम्पत्ति हिनामिना गरेको नठहरेको ।

ङ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी तथा भ्रष्टाचारको अभियोगमा सजाय नपाएको ।

८. संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न वा बहाल रहन नसक्ने अवस्था:-

देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यताको सदस्य पद प्राप्त गर्न सक्ने छैन:-

क) गैरनेपाली नागरिक ।

ख) १८ वर्ष उपेर पूरा नगरेको ।

ग) मगज बिग्रेको वा बौलाएको ।

घ) सार्वजनिक सम्पत्ति हिनामिना गरेको ठहरेको ।

ङ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी र भ्रष्टाचारीको अभियोगमा सजाय पाएको ।

च) सम्बन्धित संस्थाको व्यवसायमा निजी स्वार्थ भएको ।

छ) साहुको दामासाहीमा परेको ।

ज) कुनै प्रकारको चोरी, ठगी, किर्ते वा जालसाजी गरेको वा आफ्नो जिम्माको धनमाल अनधिकृततवरले मासेको वा दुरूपयोग गरेको वा भ्रष्टाचार गरेको अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरी सजाय पाएको एक वर्ष नपुगेको ।

९. सदस्यताको समाप्ति:-

१) देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यमा बहाल रहने छैन:-

   क) यस विधानको दफा ८ बमोजिमको सदस्य पद प्राप्त गर्न नसक्ने भएमा ।

   ख) साधारण सभाको ७५ प्रतिशत सदस्यहरूको बहुमतले संस्थाको सदस्य पदबाट हटाउने प्रस्ताव पारित गरेमा ।

   ग) सदस्यले आफ्नो पदबाट दिएको राजिनामा स्वीकृत भएमा ।

   घ) संस्थाको काम-कारबाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा अदालतबाट प्रमाणित भएमा ।

   ङ) यस विधान बमोजिम संस्थाले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै कार्य गरेमा ।

   च) सदस्यता शुल्क बुझाउन बाँकी भएमा ।

   छ) संस्था विघटन वा खारेज भएमा ।

२) कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न वा बहाल रहन अयोग्य ठहराउनुभन्दा अघि संस्थाद्वारा निजलाई सो कुराको सूचना दिई सफाइको सबुद पेश गर्ने मौका दिइनेछ ।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि:-

यस विधानको दफा ६ बमोजिमका सदस्यहरूले देहायबमोजिमको उपदफामा तोकिएको शुल्क तिरी सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

१) साधारण सदस्यता:-

क) साधारण सदस्यता प्राप्त गर्न चाहने व्यक्तिले प्रवेश शुल्क बापत रू. २००।- र वार्षिक शुल्कबापत रू. ५००।- बुझाई तोकिएको प्रक्रिया अनुसार आवेदन पेश गर्नेलाई कार्यसमितिको निर्णयले साधारण सदस्यता प्रदान गर्न सकिने छ ।

ख) त्यस्ता साधारण सदस्यले वार्षिक नवीकरण शुल्क रू. ५००।- बुझाउनुपर्ने छ ।

ग) साधारण सदस्यता प्राप्त गर्ने सदस्यले प्रत्येक वर्ष आषाढ मसान्तभित्र नवीकरण गराइसक्नुपर्ने छ र त्यसपछिको हकमा असोज मसान्तसम्म तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर बुझाई नवीकरण गर्न सक्नेछ । सो अवधिभित्र पनि सदस्यता नवीकरण नगराउने सदस्यको सदस्यता स्वतः खारेज हुने छ । तर त्यसरी सदस्यता खारेज भएको व्यक्तिले पुनः सदस्यताको लागि रीतपूर्वकको आवेदन भने गर्न सक्नेछ ।

२) संस्थापक सदस्यता:-

क) यो संस्था दर्ता हुदाको बखतका तदर्थ समितिका पदाधिकारीहरू संस्थापक सदस्य हुनेछन् ।

ख) संस्थापक सदस्यहरू विधानमा उल्लेख भएबमोजिम यस संस्थाको प्रथम वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न भएपछि विना शुल्क स्वतः आजीवन सदस्यमा परिणत हुनेछन् ।

३) आजीवन सदस्यता:-

संस्थामा एकमुष्ट रू ५,०००।- बुझाई तोकिएको प्रक्रियाअन्तर्गत आवेदन दिने व्यक्तिहरूलाई कार्य समितिको निर्णयले आजीवन सदस्यता प्रदान गर्नसक्ने छ ।

४) मानार्थ सदस्यता:-

साधारण सभाको निर्णयले उपयुक्त ठानेको समाजसेवी, विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिष्ठित नेपाली नागरिकहरूलाई मानार्थ सदस्य प्रदान गर्न सकिने छ । तर मानार्थ सदस्यहरूको मताधिकार रहने छैन ।

५) कुनै आवेदकलाई सदस्य नदिने निर्णय गरेमा सोको कारण सहितको जानकारी आवेदकलाई दिइने छ ।

६) सबै सदस्यहरूले यस विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियम र विनियम बमोजिम भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्नेछ ।

७) संस्थाले प्रदान गरेको उपदफा १, २, ३ र ४ अनुसारको सदस्यहरूको तोकिएको ढाँचामा छुट्टै अभिलेख-पुस्तिका रहनेछ ।

परिच्छेद ४

साधारणसभा, कार्यसमिति तथा बैठक सम्बन्धी व्यवस्था

११. साधारण सभाको गठनः-

१. यस संस्थाको विधानको दफा ७ अनुसार सदस्यता प्राप्त गर्ने मानार्थ सदस्यहरू बाहेक अन्य सदस्यहरूबाट संस्थाको साधारण सभा गठन हुनेछ। मानार्थ सदस्यहरू आमन्त्रित हुनेछन्। साधारण सभा संस्थाको सर्वोच्च अंग हुनेछ।

२. यस संस्थाको साधारण सभा देहायबमोजिम हुनेछः-

क) **वार्षिक साधारण सभाः-** वर्षको एक पटक वार्षिक साधारण सभा बस्नेछ।

ख) **विशेष साधारण सभाः-** संस्थाको कुल सदस्य संख्याको १/४ (एक चौथाइ) सदस्यहरूले कारण जनाई लिखितरूपमा विशेष सधारण सभा माग गरेमा विशेष साधारण सभा, कार्यसमितिले कम्तीमा ७ दिनभित्र अनिवार्यरूपमा बोलाउनुपर्नेछ। तर साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बसेको छ महिनाभित्र पुनः विशेष साधारण सभा बस्न सक्नेछैन।

३) यस संस्थाको प्रथम वार्षिक साधारण सभा संस्था स्थापना भएको आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले दुई महिनाभित्रमा गरिनेछ र त्यसपछिका वार्षिक साधारण सभाहरू आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले दुई महिनाभित्र गरिने छ।

४) यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभा गर्नका लागि कम्तीमा पन्ध्र दिनअगावै र विशेष साधारण सभा गर्नका लागि कम्तीमा सात दिनअगावै सभा हुने ठाउँ, मिति, समय र छलफल गर्ने विषय खोली सबै साधारण सदस्यहरूलाई अनिवार्यरूपले सूचना दिइने छ।

५) उपदफा ४ बमोजिम बोलाइएको साधारण सभा वा विशेष साधारण सभामा विधानको दफा १८ बमोजिमको गणपूरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तीमा सात दिनको म्याद दिई पुनः साधारण सभा बोलाइने छ।

६) साधारण सभा र विशेष साधारण सभाको छुट्टा-छुट्टै निर्णय-पुस्तिका राखिनेछ।

१२ साधारण सभाको काम-कर्तव्य र अधिकारः- साधारण सभाको काम-कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

क) कार्यसमितिले पेश गरेका योजना कार्यक्रमहरू र वार्षिक बजेट पारित गर्ने।

ख) लेखापरीक्षकबाट पेश भएको वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र लेखापरीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएका अनियमितता, बेरूजु रकमहरूमाथि छलफल गरी नियमित गर्न नमिल्ने बेरूजु रकमहरू असुल उपर गरी फछ्र्यौट गर्नका लागि कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने।

ग) आगामी वर्षका लागि लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्ने र पारिश्रमिक तोक्ने।

घ) संस्थाको वार्षिक कार्यप्रगति विवरण र संस्थाले गरेका कार्यहरूको मूल्यांकन गरी कार्यसमितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

ङ) संस्थाको कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पदावधि पुगेको अवस्थामा कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहहरूको विधान बमोजिमको प्रक्रिया अन्तर्गत रही निर्वाचन गर्ने ।

च) कार्यसमितिद्वारा पेश भएका विधान संशोधन, नियम तथा विनियम स्वीकृत गर्ने ।

छ) मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्ने ।

ज) कार्यसमितिबाट संस्थाको हितअनुकूल भएका काम-कारबाहीहरूको औचित्यता हेरी अनुमोदन गर्ने ।

झ) संस्थाको आफ्नै आन्तरिक स्रोतबाट व्यहोर्ने गरी कार्यसमितिले पेश गरेको कर्मचारीहरूको दरबन्दी, पारिश्रमिक भत्ता तथा अन्य सुविधाहरूमा आवश्यकता अनुरूप स्वीकृति प्रदान गर्ने ।

१३. कार्यसमिति गठनः-

१) साधारण सभाका सदस्यहरूबाट निर्वाचित देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरू रहने गरी सात सदस्यीय एक कार्यसमितिको गठन गरिनेछ ।

अध्यक्ष --१

उपाध्यक्ष---१

महासचिव -- ------------------------------------१

कोषाध्यक्ष --१

सदस्यहरू ---३

२) कार्यसमितिको कार्यकाल दुई वर्षको हुनेछ ।

३) वार्षिक साधारण सभा हुनुभन्दा अगावै कार्यसमितिमा रहेको कुनै सदस्य पद रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिका लागि कार्यसमितिका सदस्यको मनोनयन कार्यसमितिद्वारा गर्न सकिनेछ । यसरी सो पदमा निर्वाचन भएको सदस्यको कार्यकाल जुन सदस्य पद रिक्त भएको हो सो सदस्यको बाँकी कार्यकालसम्मका लागि मात्र हुनेछ । तर अन्य पदहरूका लागि विधान बमोजिम बाँकी अवधिको निमित्त निर्वाचन प्रक्रियाद्वारा पदपूर्ति गरिनेछ ।

४) कार्यसमितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले बोलाउने छ । तर कार्यसमितिको पदाधिकारीहरूको जम्मा संख्याको एकाउन्न प्रतिशतले बैठक बोलाउन माग गरेमा अध्यक्षले कार्यसमितिको बैठक तुरून्त बोलाउनुपर्नेछ ।

५) कार्यसमितिका पदाधिकारीहरूको जम्मा संख्याको एकाउन्न प्रतिशत पदाधिकारीहरू उपस्थित नभई कार्यसमितिको बैठक बस्ने छैन ।

६) कार्यसमितिको बैठकमा अध्यक्षले अध्यक्षता गर्नेछ। निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले र उपाध्यक्ष पनि अनुपस्थित रहेमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूले छानेको वा ज्येष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछ।

७) कार्यसमितिको बैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ।

८) कार्यसमितिको बैठकमा छलफल भएका विषयहरूको छुट्टै निर्णय-किताबमा लेखी राखिनेछ र सो निर्णय विवरणमा बैठकमा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यहरूले सही गर्नुपर्नेछ। तर निर्णयमा असहमति जनाउनेहरूले कैफियत खोली सही गर्नुपर्नेछ।

९) संस्थाले गर्ने भनिएका सम्पूर्ण काम कार्यसमितिको निर्णयबाट हुनेछ।

१०) माथिका दफाहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएका भए तापनि कार्यसमितिले गर्न पाउने कुनै कामका सम्बन्धमा कार्यसमितिका सबै पदाधिकारीहरू लिखितरूपमा सहमत भएमा त्यस्तो सहमतिलाई निर्णय-पुस्तिकामा संलग्न गरी त्यस्तो काम बैठकविना पनि गर्न सकिने छ। उपरोक्त बमोजिमको सहमतिलाई कार्यसमितिको बैठकको निर्णयसरह मानिनेछ।

१४) **कार्यसमितिको काम-कर्तव्य र अधिकार**:- कार्यसमितिको काम-कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

१. संस्थाको आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रम तथा अनुमानित बजेट बनाई साधारण सभामा प्रस्तुत गर्ने।

२. विधान बमोजिमको व्यवस्था पालना गरी साधारण सभाको निर्णय कार्यान्वियन गर्ने गराउने।

३. संस्थाको हितमा हुने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने।

४. साधारण सभाप्रति उत्तरदायी रहने।

५. संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम उपयोग र प्रयोग गर्ने।

६. संस्थाको कार्यसम्पादन गर्न कार्ययोजना बनाउने, स्रोत जुटाउने, कार्यान्वयन, सुपरिवेक्षण र अनुगमन गर्ने।

७. संस्थाको कोष र सम्पत्ति सुरक्षित तरिकाले राख्न लगाउने र बैंक खाता खोली सञ्चालन गर्ने।

८. संस्थाका कर्मचारीहरूको सेवा शर्त र सुविधा आदि सम्बन्धी कर्मचारी नियमावली बनाई सधारण सभाबाट स्वीकृत गराई लागू गर्ने गराउने।

९. संस्थाको उद्देश्य परिपूर्तिका लागि आफ्नो कार्य-अवधिमा उपयुक्त व्यक्तिहरूको सल्लाहकार समिति, अन्य समिति, उपसमिति गठन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्यको बाँडफाँड गरिदिने।

१०. संस्थाको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने।

१५ **पद त्याग गर्न सक्ने:-** अध्यक्षले साधारण सभा समक्ष र उपाध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीले अध्यक्ष समक्ष राजिनामा दिई पद त्याग गर्न सक्ने छन्।

१६. **संरक्षकको व्यवस्था:-** लब्ध-प्रतिष्ठित तथा विशिष्ट समाजसेवीमध्येबाट संरक्षकको व्यवस्था गर्न सकिनेछ।

१७. **अन्य समितिहरू:-**

१. यस विधानको परिधिभित्र रहेर संस्थाको कार्य सञ्चालनका लागि कार्यसमितिले आवश्यकता अनुसार अन्य समिति वा उप-समितिहरू गठन गर्नसक्ने छ। तर त्यसरी गठित समिति वा उपसमितिहरूलाई साधारण सभाको बैठकद्वारा अनुमोदन गराउनुपर्नेछ।

२. उप-समितिहरूको कार्यहरू कार्यसमितिले तोकिदिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद -५

पदाधिकारीहरूको काम-कर्तव्य र अधिकार

१८. **पदाधिकारीहरूको काम-कर्तव्य र अधिकार:** कार्यसमितिका पदाधिकारीहरूको काम-कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

क) **अध्यक्षको काम-कर्तव्य र अधिकार:**

१) समिति र सभाको बैठकको अध्यक्षता गर्ने, बैठक सञ्चालन गर्ने।

२) निर्णायक मत दिने।

३) संस्थाको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने वा प्रतिनिधि तोक्ने।

४) संस्थाको नेतृत्व लिने।

५) आवश्यकता अनुसार बैठकहरू बोलाउन महासचिवलाई निर्देशन दिने।

६) अन्य पदाधिकारी एवं सदस्यहरूलाई कामको बाँडफाँड गर्ने।

७) अभिलेख प्रमाणित गर्ने।

८) पदाधिकारीहरूको काममा निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्ने।

ख) **उपाध्यक्षको काम-कर्तव्य र अधिकार:**

१) अध्यक्षलाई सहयोग गर्ने।

२) अध्यक्षले दिएको जिम्मेवारी पूरा गर्ने।

३) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजको कार्य गर्ने।

ग) **महासचिवको काम-कर्तव्य र अधिकार :**

१) संस्थाको सचिवालयको रेखदेख र सञ्चालन गर्ने।

२) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार बैठक र सभा बोलाउने।

३) अभिलेख सुरक्षित राख्ने ।

४) अध्यक्षले दिएको अन्य जिम्मेवार पुरा गर्ने ।

घ) **कोषाध्यक्षको काम-कर्तव्य र अधिकार:**

१) संस्थाको कोषको रेखदेख र सञ्चालन गर्ने ।

२) साधारण सभामा वार्षिक कार्यक्रम र बजेट पेश गर्ने ।

३) लेखा दुरूस्त राख्ने ।

४) नियमितरूपमा वार्षिक लेखापरीक्षण गराउने ।

ङ) **सदस्यहरूको काम-कर्तब्य र अधिकार :**

१) समितिको बैठकमा सक्रिय सहभागिता जनाउने ।

२) संस्थाको काममा रचनात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने ।

३) कार्यसमिति र अध्यक्षले तोकेका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१९. गणपूरक संख्या:-

१. कुल सदस्य संख्याको साठी प्रतिशतको प्रतिनिधित्व हुने गरी साधारण सदस्यहरूको उपस्थिति नभई साधारण सभाको काम-कारबाही हुने छैन ।

२. तर विधानको दफा ११ को (५) मा उल्लेख भए बमोजिम पुन: बोलाइएको साधारण सभामा कुल सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुने गरी उपस्थिति भएमा सभा गर्न बाधा पर्ने छैन ।

परिच्छेद ६

आर्थिक व्यवस्था

२०. संस्थाको कोष:-

१) संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय बमोजिमको प्राप्त रकमहरू जम्मा हुनेछन् :-

क) सदस्यता बापत प्राप्त प्रवेश-शुल्क र सदस्यता शुल्कको रकम ।

ख) अनुदान, सहायता बापत प्राप्त रकम ।

ग) संस्थाका चल-अचल सम्पति वा अन्य वस्तुको बिक्रीबाट प्राप्त रकम ।

घ) विदेशी संस्था व्यक्ति वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाबाट सहयोगबापत प्राप्त रकम ।

ङ) स्थानीय निकायबाट प्राप्त अनुदान, सहयोग बापत प्राप्त रकम ।

२) विदेशी संघ-संस्था वा व्यक्तिबाट आर्थिक सहयोग तथा अनुदान रकम लिने भए संस्थाले नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिनेछ ।

३) संस्थामा प्राप्त रकम स्थानीय बैंकमा जम्मा गरी बैंक-खाता सञ्चालन गरिनेछ ।

२१. **खाता सञ्चालन :**

संस्थाको बैंक-खाता अध्यक्ष र कोषाध्यक्ष (अनिवार्य) को संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ । प्रचलित ऐन नियम अनुसार खर्च गर्न तथा खर्चको स्रेस्ता राख्ने व्यवस्था गरिने छ ।

२२. **कोषको रकम खर्च गर्ने तरिका:-** संस्थाको कोषमा जम्मा भएको रकम खर्च गर्दा देहाय बमोजिमको तरिका अपनाई खर्च गरिने छ:-

क) संस्थाको वार्षिक बजेट योजना र कार्यक्रम स्वीकृत नगरी कोषबाट खर्च गर्न सकिने छैन ।

ख) साधारण सभाबाट पारित बजेट र कार्यक्रमको अधीनमा रही कोषबाट रकम खर्च गर्न सकिनेछ ।

ग) कोषबाट खर्च भएको रकमको आर्थिक प्रतिवेदन साधारण सभामा अनिवार्यरूपले पेश गर्नुपर्ने छ ।

घ) कोषको रकम खर्च गर्दा तोकिए बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने छ ।

२३. **संस्थाको लेखा र लेखापरीक्षण:-**

१. संस्थाको आय-व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम स्पष्टतवरले राखिने छ ।

२. संस्थाको लेखापरीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकबाट हुनेछ ।

३. नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले चाहेमा जुनसुकै बखतमा पनि आफै वा मातहतका कर्मचारीहरू खटाई संस्थाको हिसाब किताब जाँच गर्न, गराउन सक्नेछ ।

४. लेखापरीक्षकको नियुक्ति वार्षिक साधारण सभाबाट हुनेछ । तर वार्षिक साधारण सभा नभएसम्मका लागि लेखापरीक्षकको नियुक्ति कार्यसमितिबाट हुनेछ ।

५. संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक कार्यप्रगति विवरणको एक/एक प्रति स्थानीय अधिकारी, जि.वि.स., समाज कल्याण परिषद् र सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ ।

प्ररिच्छेद-७

निर्वाचन, अविश्वासको प्रस्ताव र विधान संशोधन सम्बन्धी व्यवथा

२४. निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:

१. कार्यसमितिको निर्वाचन प्रयोजनका लागि कम्तीमा तीन जनाको एक निर्वाचन समिति कार्यसमितिको सहमतिद्वारा गठन गरिने छ ।

२. निर्वाचन समितिले प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रहेर निर्वाचन कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्नेछ ।

३. निर्वाचन सम्बन्धी विवाद उत्पन्न भएमा विवादको टुंगो लगाउन निर्वाचन समितिले गरेको निर्णय नै अन्तिम हुनेछ ।

४. निर्वाचन सम्पन्न भएको भोलिपल्ट निर्वाचन समितिको स्वतः विघटन हुनेछ ।

२५. **उम्मेदवार हुने योग्यताः-** कार्यसमितिको उम्मेदवार हुन देहायबमोजिमको योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछः-

(क) यस संस्थाको साधारण वा आजीवन सदस्य भएको व्यक्ति हुनुपर्ने ।

(ख) कार्यसमितिले निर्धारण गरेको समयभित्रै सदस्यता नवीकरण गराएको हुनुपर्ने ।

(ग) सक्रियरूपले संस्थाको हितमा काम गरेको हुनुपर्ने ।

(घ) साधारण सदस्यहरू मध्येबाट कम्तीमा एक जना प्रस्तावक र एक जना समर्थक भएको हुनुपर्ने ।

२६. **अविश्वासको प्रस्तावः-**

१. अविश्वासको प्रस्ताव लिखितरूपमा कुन-कुन पदाधिकारीको विरूद्धमा हो, स्पष्ट खुलाई देहाय बमोजिमको रीत पुऱ्याई संस्थामा दर्ता गर्नुपर्नेछः-

क) नेपाली भाषामा शीष्ट शब्दको प्रयोग गरी लेखिएको हुनुपर्दछ ।

ख) प्रस्तावको विषय स्पष्ट र व्यवहारिक हुनुपर्दछ ।

ग) साधारण सभा सदस्यहरूमध्येबाट कम्तीमा एक-चौथाइ सदस्यहरूले प्रस्ट नाम, थर र ठेगाना सहित खुलाई सही गरेको हुनुपर्दछ ।

२. उपदफा १ बमोजिम संस्थामा दर्ता भएको अविश्वास प्रस्तावको स्पष्ट विषय खुलाई साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने स्थान, मिति र समय समेत तोकी संस्थाको साधारण सभाका सम्पूर्ण पदाधिकारी र सदस्यहरूलाई विधानको दफा ११ (४) बमोजिम साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने सूचना दिइने छ ।

३. अविश्वासको प्रस्ताव माथि छलफलको प्रक्रियाः-

क) साधारण सभामा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले साधारण सभामा उपदफा १ बमोजिमको प्रस्ताव पेश गर्न अनुमति दिनेछ र प्रस्ताव पेश गर्ने सदस्यहरूमध्ये एक जनाले अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउनुपर्ने कारण सहितको आफ्नो अभिमत सभासमक्ष प्रस्तुत गर्ने छ ।

ख) उपदफा ३ (क) बमोजिम अविश्वासको प्रस्ताव पक्षका सदस्यले आफ्नो अभिमत प्रस्तुत गरेपछि सो प्रस्ताव उपर मत प्रकट गर्न चाहने बढीमा अन्य तीन जना सदस्यहरूलाई अध्यक्षले अभिमत प्रकट गर्न अनुमति दिन सक्दछ ।

ग) उपदफा १ बमोजिमको अविश्वासको प्रस्ताव जुन पदाधिकारी विरूद्ध प्रस्तुत गरिएको हो अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले ती पदाधिकारीहरूलाई आफ्नो सफाइ पेश गर्ने मौकाको लागि आफ्नो भनाइ राख्न अनुमति दिनेछ ।

४. अविश्वासको प्रस्तावमाथि निर्णयः-

१. अविश्वासको प्रस्ताव उपर आफ्नो भनाइ प्रस्तुत गर्ने क्रम समाप्त भएपछि अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले सो अविश्वासको प्रस्तावको बहुमत पक्ष वा विपक्षमा छ भन्ने निर्णयका लागि

देहाय बमोजिमको कुनै एक तरिका अपनाई अविश्वासको प्रस्तावको निर्णयको घोषणा गर्नेछः-

क) अविश्वासको प्रस्तावको पक्षमा मत प्रकट गर्ने एक समूहमा र विपक्षमा मत प्रकट गर्ने अर्को समूहमा छुट्याएर, वा

ख) साधारण सभाका सदस्यहरूलाई अविश्वासको प्रस्तावको पक्ष र विपक्षमा गोप्य मतदान गराएर ।

२. साधारण सभाको कुल सदस्य संख्याको दुई-तिहाइ बहुमतले अविश्वासको प्रस्ताव पारित हुनेछ । त्यस्तो प्रस्ताव पारित भएमा प्रस्तावित पक्षका व्यक्तिहरू पदमुक्त हुनेछन् ।

३. निर्वाचित भएको छ महिना नपुगी वा प्रस्ताव विफल भएको छ महिना नपुगी त्यस्तो व्यक्ति उपर पुनः अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन पाइने छैन ।

२७. **विधान संशोधनः-** कुल सदस्य संख्याको दुई-तिहाइ साधारण सभा सदस्यहरूले अनुमोदन गरेपश्चात् मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेजीका लागि स्थानीय अधिकारी समक्ष सिफारिस गरी पठाउनुपर्ने छ। स्थानीय अधिकारीबाट स्वीकृत भएपश्चात् मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेज भएको मानिने छ ।

२८. नियम बनाउन सक्नेः-

१. संस्थाले आफ्नो कार्यसम्पादन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक नियम वा विनियम बनाउन सक्नेछ र सो नियम साधारणसभाबाट पारित गराई लागू हुने छ। सोको जानकारी स्थानीय अधिकारीलाई दिनुपर्ने छ ।

२. यो विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही संस्थाको कार्य सञ्चालन र उद्देश्य कार्यान्वयनका लागि कार्यसमितिले कर्मचारी व्यवस्था र आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ। त्यस्तो विनियमहरू साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउनुपर्नेछ ।

२९. कर्मचारीको व्यवस्थाः-

क) संस्थाको दैनिक कार्य सञ्चालन र योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि कर्मचारी दरबन्दी सिर्जना, पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधा र कर्मचारीको सेवा-शर्तहरू सम्बन्धमा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

ख) संस्थाले विदेशी सहयोग प्राप्त गरी संस्थाको सञ्चालन गर्ने वा कुनै कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न विदेशी सल्लाहकार वा स्वयंसेवक राख्ने अवस्था भएमा निजले काम गर्ने अवधि, पुऱ्याउने सेवा, कामको औचित्य, सुविधा र तिनको योग्यता समेतको विवरण स्थानीय

अधिकारी, जिल्ला विकास समिति र समाज कल्याण परिषद्‌मा समेत जानकारी पठाइने छ ।

३०. **संस्थाको खारेजी:**

१) साधारण सभाले आवश्यक देखेमा विशेष प्रस्ताव पारित गरी संस्था खारेजी गर्न सक्नेछ ।

२) उपदफा १ बमोजिम संस्थाको खारेजीको प्रस्ताव पारित गर्दा साधारण सभाले खारेजीको कामका लागि एक वा एकभन्दा बढी लिक्विडेटरहरू र संस्थाको हिसाव किताव गर्नका लागि एक वा एकभन्दा बढी लेखापरीक्षकहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

३) उपदफा २ बमोजिम नियुक्त लिक्विडेटर तथा लेखापरीक्षकहरूको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोकिदिए बमोजिम हुनेछ ।

४) यसरी कारणवश संस्था विघटन भई खारेज भएमा संस्थाको दायित्व फरफारक गरी बाँकी रहने सम्पूर्ण जायजेथा नेपाल सरकारको हुनेछ ।

३१ **व्याख्या:-**

यो विधान र विधानअन्तर्गत बनेको नियम/विनियमको व्याख्या गर्ने अधिकार कार्यसमितिलाई हुनेछ ।

३२. **गोप्यता भंग गर्न नहुने:-**

यस संस्थाका कुनै पनि पदाधिकारी वा सदस्यहरूले संस्थाको अहित हुने कार्य गर्नु हुदैन र कार्यसमितिका पदाधिकारी वा सदस्य तथा साधारण सभाका सदस्यहरूले बैठक वा साधारण सभामा असभ्य र अश्लील शब्द प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

३३. **ऐन अनुसार हुने:**

यस विधानमा उल्लेख नभएका कुराहरू प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ र संस्था दर्ता ऐन, नियम र प्रचलित कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म स्वत: निष्क्रिय हुनेछन् ।

३४. **निर्देशनको पालना:-**

नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले समय-समयमा दिएको निर्देशनको पालना गर्नु संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

३५. **तदर्थ समिति:**

१. यो संस्था स्थापना गरी दर्ता गराउनका लागि गठित तदर्थ समितिले छ महिनाभित्र साधारण सभा बोलाई विधान अनुसारको निर्वाचन समितिको गठन गरी नयाँ कार्यसमितिको निर्वाचन गराउनेछ र सोको जानकारी स्थानीय अधिकारीलाई दिइने छ ।

२. प्रथम पटक निर्वाचन सम्पन्न नभएसम्मको अवस्थामा कार्यसमितिले गरेका काम-कारवाहीहरू यसै विधानसरह भएको मानिनेछ ।

३६. हामी **"शहीद प्रतिष्ठान- नेपाल"** का निम्नलिखित संस्थापकहरू यस विधानबमोजिम कार्य गर्न मन्जुर भई निम्नलिखित साक्षीहरुको रोहवरमा विधानमा सहीछाप गर्दछौं ।

संस्थापकको नाम, थर र ठेगाना

१. अध्यक्षको नाम-थर: पोष्टबहादुर बोगटी
दस्तखत: [illegible]
स्थायी ठेगाना: नुवाकोट जि. तुप्चे गा.वि.स.वडा नं.२
हालको ठेगाना: काठमाडौं, इचंगु नारायण गाविस-४

२. उपाध्यक्षको नाम-थर: हिलराज पाण्डे
दस्तखत: [illegible]
स्थायी ठेगाना: गोरखा जि. गाईखुर गाविस वडा नं.२
हालको ठेगाना: का.जि. का.म.पा वडा नं.१०

३. महासचिवको नाम-थर: एकराज भण्डारी
दस्तखत: [illegible]
स्थायी ठेगाना: सल्यान जि. थारमारे गाविस वडा नं.४
हालको ठेगाना: काठमाडौं, गोलढुंगा-१

४. कोषाध्यक्षको नाम-थर: कृष्णबहादुर के.सी.
दस्तखत: [illegible]
स्थायी ठेगाना: बाग्लुङ जि.भीमपोरा गाविस वडा नं ३
हालको ठेगाना: का.जि.का.म.पा.वडा नं.१०

५. सदस्यको नाम-थर: धर्मशीला चापागाईं
दस्तखत: [illegible]
स्थायी ठेगाना: झापा जि. बुधबारे गाविस वडा नं.१
हालको ठेगाना: का.जि.का.म.पा.वडा नं.१०

६. सदस्यको नाम-थर: शरदसिंह भण्डारी
दस्तखत: [illegible]
ठेगाना: अछाम जि. कुइका गाविस वडा नं.५
हालको ठेगाना: का.जि.का.म.पा.वडा नं.१०

७. सदस्यको नाम-थर: चित्रबहादुर घर्तीमगर
दस्तखत: [illegible]
ठेगाना: रोल्पा जिल्ला जंकोट गा.वि.स.वडा नं.४
हालको ठेगाना: का.जि.का.म.पा.वडा नं.१०

साक्षीको नाम, थर, ठेगाना र सहिछाप

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

१. नाम-थर: प्रभा बोगटी
ठेगाना: नुवाकोट, तुप्चे २
सहीछाप: प्रभा

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

१. नाम-थर: [illegible]
ठेगाना: [illegible]
सहीछाप: [illegible]

अनुसूची-१

संस्थाको छाप

तेह्रौं वार्षिक साधारणसभबाट पारित

शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको विधान, २०६५ को पहिलो संशोधन २०८०

साविकको व्यवस्था	संशोधित व्यवस्था	संशोधन गर्नुपरेको कारण
दफा १ (क) यस संस्थाको कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वडा नं. १६ मा हुनेछ।	यस संस्थाको कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वडा नं. ३२ मा हुनेछ।	संस्थाको कार्यालय का.म.न.पा. वडा नं. ३२ कोटेश्वरमा सर्नुपरेको कारण।
दफा १ (ख) यस संस्थाको कार्यक्षेत्र काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वडा न. १६ मा हुनेछ। आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई नेपाल राज्यभित्र कार्यालय विस्तार गरिने छ।	यस संस्थाको कार्यक्षेत्र काठमाडौं जिल्लामा हुनेछ। आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई नेपाल राज्यभित्र कार्यालय विस्तार गरिने छ।	काठमाडौंमा दर्ता भएको यस संस्थाको मुख्य कार्यक्षेत्र स्वतः काठमाडौं जिल्लाभरी हुने भएकोले।
दफा २ (ढ) 'स्थानीय निकाय' भन्नाले गा.वि.स. वा महानगर वा उपमहानगर वा नगरपालिका वा जि.वि.स.लाई जनाउनेछ।	'स्थानीय निकाय' भन्नाले गाउँपलिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका, महानगरपालिका र जिल्ला समन्वय समिति लाई जनाउनेछ।	राज्यको संरचनामा गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला समन्वय समितिको कायम भएकोले
दफा ५ को (ट) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निर्माण गर्ने वा भाडामा लिने वा लिजमा लिनेछ र कम्प्युटर, टेलिफोन, टाइपराइटर, फ्याक्स जस्ता कार्यालय-सामान तथा सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिइ प्रयोग गर्नेछ।	संस्थालाई आवश्यक पर्ने जग्गा-जमिन, भवन लगायतका चल-अचल सम्पत्ति खरिद गर्ने, भाडामा वा लिजमा लिने ~~दिने~~ भवन वा अन्य संरचना निर्माण गर्ने छ र कम्प्युटर, टेलिफोन, टाइपराइटर, फ्याक्स जस्ता कार्यालय सामान तथा सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिइ प्रयोग गर्नेछ।	संस्थाले आफ्नो उद्देश्य प्राप्तिका लागि चल-अचल सम्पत्ति माथि स्वामित्व, भोगाधिकार वा निर्वाध प्रयोग गर्नसक्ने व्यवस्था गरिनु आवश्यक भएकोले।
दफा ११ (५) उपदफा (४) बमोजिम बोलाइएको साधारणसभा वा विशेष साधारणसभामा विधानको दफा १८ बमोजिमको गणपुरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तिम सात दिनको म्याद दिई पुनः साधारणसभा बोलाइने छ।	दफा ११ (५) उपदफा (४) बमोजिम बोलाइएको साधारणसभा वा विशेष साधारणसभामा विधानको दफा १९ बमोजिमको गणपुरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तिम सात दिनको म्याद दिई पुनः साधारणसभा बोलाइने छ।	विधानमा गणपुरक संख्या सम्बन्धि व्यवस्था दफा १९ मा रहेकोमा यस दफामा उल्लेख गर्दा भुलवस दफा १८ हुन गएकोले त्यसलाई सच्याउनु पर्ने।
दफा २० (१) (च) साविक व्यवस्था नरहेको	संघीय सरकार वा प्रदेश सरकारबाट अनुदान सहयोग वापत प्राप्त रकम	राज्यको संरचना बमोजिम संस्थाले संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट अनुदान सहयोग लिन सक्ने
दफा २३ (५) संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक कार्यप्रगति विरणको एक/एक प्रति स्थानीय अधिकारी, जि.वि.स., समाज कल्याण परिषद् र सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ।	संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक कार्यप्रगति विवरणको एक/एक प्रति स्थानीय अधिकारी, जिल्ला समन्वय समिति, समाज कल्याण परिषद् र सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ।	राज्यको संरचनामा जि.स.स. कायम भएकोले

धर्मशिला चापागाईं
(अध्यक्ष)

चौथौं वार्षिक साधारणसभबाट पारित
शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको विधान, २०६५ को दोस्रो संशोधन २०८०

सि.नं.	साविकको व्यवस्था	संशोधित व्यवस्था	संशोधन पर्नुपरेको कारण
१.	दफा १ :- संस्थाको नाम यस संस्थाको नाम "शहीद प्रतिष्ठान- नेपाल" रहनेछ । अंग्रेजीमा Martyrs Foundation-Nepal रहने छ । छोटकरीमा नेपालीमा एनएमएफ र अंग्रेजीमा NMF रहनेछ ।	यस संस्थाको नाम "शहीद प्रतिष्ठान नेपाल" रहनेछ । अंग्रेजीमा Martyrs Foundation Nepal रहने छ । छोटकरीमा नेपालीमा एनएमएफ र अंग्रेजीमा NMF रहनेछ । साथै शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको विधान २०६५ मा प्रतिष्ठानका नाम उल्लेख भएका सबै ठाउँमा शहीद प्रतिष्ठान नेपाल नाम रहने छ) ।	संस्थाको नाममा शहीद प्रतिष्ठान र नेपालका बीचमा (-) धर्को रहदा कामकाजमा असजिलो पर्न गएकोले कामकाजमा सहजता र एकरुपताका लागि नामको बीचमा रहेको धर्को (-) हटाउन उपयुक्त हुने भएकोले
२.	दफा १ (क) : यस संस्थाको कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वडा नं. ३२ मा हुनेछ ।	यस संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वडा नं. ३२ मा हुनेछ । आवश्यकता अनुसार नेपाल राज्यका प्रदेशमा प्रादेशिक शाखा, जिल्लामा जिल्ला शाखा तथा पालिकांहरुमा पालिका शाखाका कार्यालयहरु तोकिएको स्थानमा रहनेछन् ।	संस्थालाई संघीय ढाँचा बमोजिम बनाउन आवश्यक भएकोले ।
३.	दफा १ (ख) : यस संस्थाको कार्यक्षेत्र काठमाडौं जिल्लामा हुनेछ । आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित जिल्लाको स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई नेपाल राज्यभित्र कार्यक्षेत्र विस्तार गरिने छ ।	यस संस्थाको कार्यक्षेत्र नेपाल राज्य भर हुनेछ ।	संस्थाको कार्यक्षेत्र देशव्यापी गर्न आवश्यक भएकोले ।
४.	दफा ५ (ड): पहिले नरहेको संस्थाले गर्ने कार्यमा थप गर्नुपर्ने (पहिले विधानमा दफा ५ (ठ) सम्म मात्र रहेको)	फागनु १ गते जनयुद्ध दिवस, फागुन १४ देखि २१ गतेसम्म शहीद सप्ताह, शहीद स्मृति दिवस, वेपत्ता खोजविन कार्यक्रम लगायतका विशेष अवसरमा विविध साहित्यीक/साँस्कृतिक कार्यक्रम, खेलकुद प्रतियोगिता, हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, रक्तदान कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिविर लगायतका कार्यक्रम गर्ने गराउने ।	शहीद प्रतिष्ठानले शहीद, वेपत्ता, घाइते, जेलबन्दी लगायतका व्यक्ति र परिवारको हितमा कार्य गर्ने लक्ष्य राखेकोमा त्यसको पूर्तिका लागि साहित्यीक/साँस्कृतिक कार्यक्रम, खेलकुद प्रतियोगिता, हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, वक्तृत्वकला प्रतियोगिता, रक्तदान कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिविर लगायतका कार्य गर्न आवश्यक हुने भएकोले ।
५.	दफा १३ (१) साधारणसभाका सदस्यहरुबाट निर्वाचित देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरु रहने गरी सात सदस्यीय एक कार्यसमितिको गठन गरिने छ । अध्यक्ष -१, उपाध्यक्ष -१, महासचिव -१, कोषाध्यक्ष -१, सदस्यहरु -३ ।	साधारणसभाका सदस्यहरुबाट निर्वाचित देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरु रहने गरी नौं सदस्यीय एक कार्यसमितिको गठन गरिने छ । अध्यक्ष -१, उपाध्यक्ष -१, महासचिव -१, कोषाध्यक्ष -१, सदस्यहरु -५ ।	संस्थाका उद्देश्य अनुरुप देशव्यापी कार्यक्रम गर्नुपर्ने हुँदा सात सदस्यीय कार्यसमिति सानो हुन गएकोले कार्यसमिति नौ सदस्यीय गर्न आवश्यक भएको ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं
मिति २०८०।७।११८ को निर्णयानुसार प्रमाणित संशोधित विधान

शहीद प्रतिष्ठान नेपाल २०६४

६.	दफा १७ (३) : पहिले नरहेको थप गर्नुपर्ने (पहिले विधानमा दफा १७ (२) सम्म मात्र रहेको)	शहीद प्रतिष्ठान नेपालको शाखा, उपशाखा सञ्चालन नियमावली अनुसार कार्य गर्ने गरी प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायको स्वीकृतिमा प्रादेशिक शाखा, जिल्ला शाखा, पालिका शाखा तथा वडा स्तरमा उपशाखा गठन गर्न सकिने छ ।	प्रतिष्ठानको कार्य सहजताका लागि प्रदेश स्तरमा प्रादेशिक शाखा, जिल्ला स्तरमा जिल्ला शाखा, पालिका स्तरमा पालिका शाखा र वडा स्तरमा उपशाखा गठन आवश्यक भएकोले ।
७.	धारा २० (१) (ङ) : स्थानीय निकायबाट प्राप्त अनुदान, सहयोग वापत प्राप्त रकम	स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदान, सहयोग वापत प्राप्त रकम	संविधान बमोजिम स्थानीय निकाय स्थानीय तहमा परिवर्तन भएकोले
८.	दफा २४ (४) : निर्वाचन सम्पन्न भएको भोलिपल्ट निर्वाचन समितिको स्वतः विघटन हुनेछ ।	निर्वाचन सम्पन्न भइसकेपछि निर्वाचित कार्यसमितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरुबाट सामूहिक रुपमा निर्वाचन समितिका अध्यक्ष समक्ष अनुसूची - २ मा तोकिएबमोजिमको सपथ लिनुपर्नेछ । निर्वाचन सम्पन्न भई निर्वाचित पदाधिकारी एवं सदस्यहरुबाट सपथ लिएपश्चात निर्वाचन समितिको स्वतः विघटन हुनेछ ।	निर्वाचित कार्यसमितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरुले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्न सपथ लिनुपर्ने तथा निर्वाचित सदस्यहरुको सपथ पश्चात निर्वाचन समितिको औचित्यता अन्त्य हुने भएकोले ।
९	अनुसूची १ संस्थाको छाप		संस्थाको लोगो भित्र रहेको नेपालको नक्सालाई संविधान बमोजिमको बनाइएको ।
१०	अनुसूची -२ : पहिले नरहेको थप गर्नुपर्ने (पहिले विधानमा अनुसूची एक मात्र रहेको)	अनुसूची २ दफा २४ (४) सँग सम्बन्धित सपथको व्यहोरा म.................पदको .... शहीद प्रतिष्ठान- नेपालको उद्देश्य र विधानप्रति प्रतिवद्ध रहदै यस संस्थाको काममा कसैप्रति पूर्वाग्रह नराखी, पक्षपात नगरी, कसैको डर त्रास नमानी, लोभलालच नगरी, सेवाभाव र इमानदारिताका साथ आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु ।	निर्वाचित कार्यसमितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरुले लिने सपथको व्यहोरा विधानमा उल्लेख गर्न आवश्यक रहेकोले ।